

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXX. De Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

ad peccatum mortale, & posset incidere cau-
sa etiam a veniali excusans. Verum merito
suspecta videri debet sententia ista, ut parum
consequanea intentioni Ecclesiastici præcep-
ti, & religioni ac reverentiæ debitæ huic sa-
crificio: cum ad substantiam præcepti illius
in primis pertineat, ut tota Missa audiat
continué & per modum unitis sacrificiis, ut au-
diens debite possit exhibere partes suas ad in-
tegrè offerendum sacrificium per Sacerdo-
tem, eo modo, quo sibi possibile. Vid. Azor.
d. 1. c. 2. q. 3. Suarez d. disp. 88. Sect. 2. vers. Sed
tunc.

10 Ut autem quis audivisse Missam dicendus
sit, opus non tantum corporali præsentia, sed
& debita intentione attentioneque, & quan-
tum in se est, audire & videre seu percipere ali-
quo modo Sacerdotis ministerium. Nam eva-
ngelium mentis ad exteriora, & animus fabulis ac
confabulationibus super divitiis, mercibus, aut
aliis, ut aliquibus moris est, quibus divitiæ in
corde & ore, citra attentionem requisitam, pro
notabili parte faciet non esse satisfactum huic
præcepto ut rectè contra Medinam sentit Sua-
rez d. Sect. 3. §. Ex his autem. Adde Azor, d. lib.
7. c. 5. qu. 1. & 2.

Adit attentio interior. Quod probatur ra-
tione clara, quia lege præcipitur auditio Mis-
sæ, ut est actus humanus, sufficiens ad mora-
lem præsentiam. Sine attentione autem non
potest esse actus humanus, nec præsentia mo-
ralis. Aliàs qui tempore Missæ dormiret, stu-
deret legendo, scribendo non haberet præsen-
tiam necessariam, sed haberet se potius instar
absentis. Deinde præcipitur hic actus etiam
ut religiosus, & ad cultum Dei pertinens: ut
non quævis attentio sed religiosa requiratur,
ut Deum oret, ad verba Sacerdotis attendat.
Nihil obstat, quòd solum attentio exterior ca-
dat sub præceptum, non etiam interior actus,
qui non præcipitur lege humana; nec cadit
sub legem humanam: nam interior illa atten-
tio ita est conjuncta exteriori, ut si illa desit,
non possit dici hæc adesse, cum auditio Missæ
præcepta requiratur actum humanum sufficien-
tem ad moralem præsentiam. Sine attentio-
ne autem interiori non potest esse actus hu-
manus constituens moralem præsentiam. Unde
de voluntariè exercentes actus exteriores, at-

entioni Missæ repugnantes, peccant contra re-
verentiam rei sacræ, & si magnam partem Mis-
sæ taliter consumant, peccant mortaliter, nec
possunt dici audivisse Missam. Navar. c. 13. num.
27. & c. 21. numer. 6. in c. m. Quando de con-
secr. Dist. 1. Nota. 10. num. 13. Suarez d. disp. 88.
Sect. 3.

Dum recitatur Evangelium, mandatur præ-
sentibus, non sedentes, sed stantes venera-
biliter curvi verba Dominica audiant, & fide-
liter adorent, can. Apostolica 68. de consecr.
Dist. 1.

Sunt autem causæ ab audienda Missa excu-
santes: ut impotentia; vel spiritualis, qualis
deriget excommunicatum, interdictum, cui
interesse sacris inhibuitur; vel corporalis,
qualem ponit infirmitas, quæ domo egredi
non patitur; periculum vitæ, proximi, cui ad-
sistendum, necessitas, aliæve impedimentum,
quod ponit carcer, sive justus sive injustus:
uti & officium, quod moram non patitur. Sic
militres custodientes castra, portas, muros,
excusantur. Dat & consuetudo excusationem
mulieribus ante purificationem, quæ ex qua-
dam decencia & reverentia non improbat,
c. un. de purificat. post partum. Consuetudinem,
qua viduæ nobiles ad certum tempus post ma-
ritorum mortem domo se continent, Missam
non audiunt, laudabilius foret non serva-
res: tamen verè introducta est, Prælati non
contradicientibus, excusat. Quod & dicendum
de ea, qua virgines nobiles domo non egredi-
untur nec Missas audiunt, quatenus suffi-
cienter præscripta. Convenientius tamen fo-
ret, ad audiendas Missas egredi. Vid. Na-
var. in summa c. 21. num. 9. Azor d. lib. 7. c. 7.
qu. 1. 2. & 3. Suarez d. disp. 88. Sect. 6. §. Sextum
caput.

TITULUS XXX.

De Decimis, Primitiis, & Obla-
tionibus.

SUMMARIUM.

1. Decima vel Decima quid?
Ll 3

2. De-

2. Decima quo iure debita.
 3. Decimarum quotia an iuste & convenienter determinata per Ecclesiam.
 4. Decima debetur ex omni re frugifera.
 5. Sum Personales, Reales, Mixta; & Personales unde debeantur.
 6. An ex adquisitis titulo lucroso?
 7. An & ex rebus illicitè quasitis?
 8. An meretrici ex quasiu corporis debeas decimas?
 9. An miles de prada ac stipendio?
 10. Pradiales qua, & unde debeantur.
 11. Non distinguatur inter pradialia iuste vel iniuste quasita, ex quibus decima debeantur.
 12. Differentia inter personales & pradiales.
 13. Intellectus c. Non est 22. h. t.
 14. Mixta qua dicantur.
 15. Decimas praestare tenentur fideles baptizati.
 16. An & haeretici?
 17. Non tenentur Iudaei, Ethnici.
 18. An neque ad pradiales?
 19. Pauperes an & quatenus obligentur?
 20. An & Clerici, & ex quibus bonis?
 21. Pradia unius Ecclesia sita in alia parochia debentur decimas.
 22. Clerici simplices utrum teneantur.
 23. An Religiosi?
 24. Dominus anteneatur ex pensione, quam recipit à colono?
 25. A praestatione decimarum qui, & qualiter eximantur.
 26. Exemptio ea an & pertinet ad bona adquisenda?
 27. An ad conductores praediorum exemptorum?
 28. An ad pradia concessa in emphyteusis?
 29. An ad conductores ralsium praediorum?
 30. Laicos ab hac obligatione eximere potest S. P.
 31. An hoc possit sine causa?
 32. Praelatis inferioribus non est ea potestas.
 33. Consuetudo quid possit circa solutionem decimarum.
 34. Quis item praescriptio.
 35. Decimarum solutio imperari potest, non obstante privilegio, aut consuetudine.
 36. Idem privilegium amittitur & per usum contrarium solvendi decimas: & an per renuntiationem?
 37. Decima solvenda Ecclesia parochiali.
 38. Mixta cui debeantur.
 39. Debentur iure communi soli curam vicarium habentibus.
 40. Etiam divitiibus.
 41. Etiam malis.
 42. Ex causa tamen privilegii, consuetudinis praescriptionis alius deberi possunt.
 43. Decima an per se sine parochia parochialis sint?
 44. Laicis deberi aut ab iis possideri nequeat.
 45. Fructus tamen earum per cipere possunt.
 46. Decima cur olim concessa Principibus eccis.
 47. Episcopis, aliisque Praelatis inferioribus feudare decimas laicis an & quando euerit.
 48. Summo Pont. an id liceat sine causa?
 49. Laici decimas in obventas in aliam vicariam transferre possunt?
 50. An saltem in ipsam Ecclesiam?
 51. An praescribere decimas?
 52. Anne quidem laicus contra laicum?
 53. Decima non valet, & non valet quid?
 54. Privilegium de non solvendis decimis tenendi debeat ad novatum decimarum?
 55. An & conjugendo decimas unius loci vicariatus alteri?
 56. Et quid si ex privilegio Pene, aliter perant decima.
 57. Intellectus c. cum contingat 29. h. t.
 58. Communio laici cum Pastore non trahit ius.
 59. Decima offerenda non perita, & sine mora.
 60. In mora quando quis esse censatur.
 61. An peti ab Ecclesia possint actione realis.
 62. Non soluta an sequantur possessorem praediorum.
 63. Quo tempore solvi debeant.
 64. Primitia quid, unde & qualiter debeantur.
 65. Oblationes unde & quibus debeantur.
 66. An recte acceptantur à personis criminosis.

Qui spiritualia ministrant, merito totalem sustentationem exigunt. *1. Cor. 9. & 1. ad Timoth. 5. ne a divitiis transigendam procurant. Hinc. etc.* debeantur Decima, Primitiae, Oblationes.

Ad Decimas quod attinet, frequenter hoc nomine in plurali utitur, & interpretatur

men & in numero singulari, c. 7. 15. 17. 19. h. t. Sunt autem quatuor pars bonorum licite quaſi- torum, c. 1. & c. 11. inſiſſa 23. h. t.

2. Decimarum ſolutio eſt præcepti. Sed quaeritur. An divino, an verò humano jure debeantur? R. Olim lege divina illarum præſtationem eſſe impoſitam ex conſonantia quadam cum lege naturali, idque conſtare ex variis Teſta- menti veteris textibus: hodie verò rectè dici obligationem aſſendi miniſtros Eccleſiæ eſſe de jure naturali, & confirmatam lege Evangelica per Chriſtum & Apoſtolos, qui dignos judicantur mercede ſua operarios, & altari inſervientes de altari vivere oportere: modum autem ſive determinationem hodie eſſe de jure Eccleſiaſtico. Cui non obſtat, quod lege veteri decima pars ſit præcepta: nam lex iſta eſt judicialis, vel ſecundum quadam ceremonialis: ut non obligeat ſub lege nova, per quam judicialia & ceremonialis præcepta ſunt abolita. Nihil faciunt varia Capitula, adſerentia à Deo eſſe in- ſtituta decimas, intelligenda enim quoad ſu- ſtentationem, non etiam quoad quotam, quæ determinata eſt per Eccleſiam. ad exemplum legis veteris, decima ſcilicet. Navar. in Summa c. 21. n. 28. Covar. 1. Var. Reſol. c. 17. Azor. late In- ſtit. Moral. p. 1. lib. 7. cap. 23. qu. 4. Leſſ. De Juſt. & Jure 2. c. 39. Dub. 1. num. 4. Suarez. De Relig. p. lib. 1. c. 9. & 10.

3. Ubi dubitatur, An convenienter id factum ſit? Ratio dubitandi in eo eſt, quod non ſit eadem ratio inter hoc tempus, & illud, hanc legem & illam; propterea quod in populo Iſraelico ex duodecim tribubus una erat Sacerdotalis, ut proportio eſſet inter partem decimam fructuum, & duodecimam totius gentis. In Eccleſia verò ne quidem viceſima pars populi per- tinet ad Clerum, ut ſufficere deberet. Deinde iſti tribui Sacerdotali nulla pars erat adſignata in poſſeſſionibus; Eccleſiaſticis autem noſtris ſunt ſuæ poſſeſſiones. Dicendum tamen, iſtud præceptum quoad quotam juſtè & convenienter eſſe inſtitutum; quod non tantum ex Ca- nonibus, Conciliis, SS. Patribus, qui paſſim lo- quuntur de decimis, eaſque approbant XII q. 1. per eos, verum & ex auctoritate univerſalis Ec- cleſiæ conſtat. Facit eodem miniſteriorum ratio & dignitas, quæ in Sacerdotibus nova legis eſt major; functio gravior & excellentior,

quàm in Sacerdotibus legis veteris; ut indigeat majori ſplendore atque auctoritate, ut in debita habeatur veneratione. Præterea Sacerdotes legis novæ debent abſtinere ab omni negotiatio- ne, quæ non erat prohibita Sacerdotibus legis veteris. Denique etiam ante legem veterem, inſignes Dei cultores, Abraham, Jacob, eam quotam elegerunt & obtulerunt, ad colendum Deum & recognoscendum omnium beneficiorum auctorem, non ſine inſtinctu Spiritus ſancti, non habita ratione paucitatis aut multitudinis miniſtrorum. In 6 & naturali inſtinctu infideles ad gratias agendas ſuis Diis, decimarum ſunt uſi ſolutionibus. Per Greg. Tolof. Syntag. Juris univerſi lib. 2. c. 21. n. 5 & lib. 16. c. 8. n. 24. & 25. Baron. ſomo 1. ann. 57. §. 74. Azor. d. c. 23. qu. 2. Ut non poſſit negari moralis congruitas, quam hac in parte Eccleſia obſervare voluit.

Non obſtat prior dubitandi cauſa: nam licet ſit minor quantitate: major tamen ſplendore & auctoritate, uti dictum, & excellentior propter varios Pontificum, qui tunc onus, hodie res dignitatum, Clericorum ordines & onera. Olim quippe unum templum, aunc innumera. Sacerdotes plurimi, quos decet eſſe doctos & in perpetuo miniſterio Eccleſiæ. Bellarm. ſomo 1. Controverſ. De Clericis lib. 1. c. 25. Dub. 4. Non obſtat poſterior; nam quod Clerici ſint divites, hoc eſt per accidens, neque tollit funda- mentum obligationis, cum non debeantur, ut pauperibus, ſed ut miniſtrantibus, atque ita ex vi juſtitia commutativa. Mutari hanc quotam in nonam, duodecimam, viceſimam, aut aliam, imò & tolli poſſe, dicitur inſrà eod. Vid. Leſſ. d. c. 39. Dubit. 2. Suarez. d. lib. 1. c. 11.

Ut autem clariori ordine hac in materia procedatur, tribus capitibus ea eſt concludenda. I. Quæ ſit eorum diviſio, & ſimul quibus ex rebus debeantur. II. Qui eas præſtare teneantur. III. Quibus præſtandæ.

CAPUT I.

Quotuplices ſunt Decimæ, & quibus ex rebus debeantur.

DEBENTUR DE CIMÆ EX OMNI RE FRUGIFERA NUL- LA EXCEPTA. Ex parte 21. c. 6. non eſt 22. h. t. 4 ut et.

dicinae, metallo, & id genus alia, quia sunt in usufructu fundi. *l. item si fundi D. de usufr.* Secus si lucrum tantum consistat in venatione ipsa, & ea percipiat, non etiam ratione praedii; tunc enim potius censentur personales.

11 Ubi quaesitum, An & hic sit facienda distinctio, iuste an injuste praedia sint quaesita? R. Hoc disputandum non esse, cum etiam ab invicem debeantur. *Gl. in d. c. 23. P. licite.* Cujus ratio est, quod ejusmodi decimae debeantur ratione oneris realis, quod rem comitatur, a quocumque possideatur. Ut non possit Ecclesia videri accipere alienum, aut approbare factum injustum, aut injuriam domino facere: qui & ipse, si rem possideret, teneretur persolvere decimas.

12 Unde patet prima differentia inter decimas personales & praediales, quod illae non debeantur ex injuste adquisitis, secundum distinctionem ante datam. Secunda est, quod illae debeantur Ecclesiae, sub qua domicilium habet acquirens, & Sacramenta percipit, etiam si alibi lucrum perciperit: verò parochiae, sub qua sita praedia, ex quibus debeantur. *c. ad Apostolica 20. h. t.* Ratio diversitatis est quod haec sint onus reale, quo praedia sunt adfecta certis Ecclesiis ex ipsa met Ecclesiae institutione, & parochiarum divisione, per quam factum, ut praedia in parochiis singulis sita penderent iis decimas: non faciente, quod dominus praediorum alibi haberet, quia hoc non mutat qualitatem praediorum, *cum in tua 30. h. t.* Saltem jure ordinationis, nam potest mutari consuetudine, *d. c. 20.* Illae verò nihil realis oneris continent, sed merè personale (debentur quippe ratione ministerii, & beneficii, quod recipitur ab Ecclesia) debeantur ei Ecclesiae, etiam si aliunde percipiantur, cum sequantur personam: quo modo & ea translata ad aliam Ecclesiam, eidem debebuntur. Tertia differentia est, quod praediales integre sint praestandae; non deductis expensis, veluti feminis, culturae, vel alterius rei, *d. c. Non est 22. c. Tua vobis 20. c. d. Pastoralis 28. h. t.* non deductis etiam tributis & censibus, ut expressè traditur *c. cum non sit, 33. h. t.* personales verò deductis prius expensis, *d. c. 26. & 28.* Ratio differentiae est, quod praediales Deus sibi ministrisque suis reservavit, in signum universalis domini, & vi-

deantur debita quasi à partiario colono, qui ut dominus solvit conventam fructuum portionem, liberam ab omnibus expensis, ita & decimarum portio Deo reservata praestanda citra eminationem, nomine expensarum, ut argumentatur Pont. in *d. c. 26.* Ut haec portio non veniat detrahenda lucro sed fructibus, ut sunt è terra producti atque hoc in casu cesset regula, quae habet, non censerit fructus, nisi quod deductis expensis superest, *l. fructus 7. D. Solutio matrim. l. 1. C. de fructib. & litium expens.* personales verò non debeantur nisi de lucro, ut patet ex *d. c. 28.* in verbis, *de residuo, quasi de lucro.* Lucrum autem non est nisi quod deductis expensis superest, secundum jam dicta. Nec facit, quod *d. c. 26.* non loquatur nisi de negotiatione, cum extendatur ad alia lucra, rationis paritate cogente; quia, ut in negotiatione, ita & in aliis personalibus adquisitis non dicitur quis acquirere, nisi quod superest deductis expensis, quales haec in parte judicandae illae, quas negotiatio praecise requirit.

Nihil obstat *d. c. 22.* in quo etiam ex negotiatione, militia, venatione, dicitur decimae praestandae, non deductis expensis, nam dicendum, illa verba esse accommodanda ad materiam subjectam; ne sequatur absurdum, contra aliam legem posteriorem expressè disponentem. Dici & posset, fuisse abrogatam dictae *22. de cisionem*, quoad negotiationem, per consuetudinem postea *d. c. 28.* in jus redactam, cum ibi dicatur, *sicut est in negotiatione concessum*; nec invenitur jus aliquod antiquius scriptum in ista materia, ut de consuetudine sit accipiendum.

Mixtae dicuntur, quae ex fructibus animalium debentur, ut ovibus, vaccis, & similibus, sive sint ipsi foetus, sive lana, caseus, & similia. Vocantur autem mixtae, quod non tantum proveniant ex solis praediis, sed ex adjuncta industria hominum. Vid. Suar. *d. lib. 1. c. 9. n. 3. & 4.* Hanc speciem aliqui superfluum judicant, & ejusmodi decimas praedialibus adnumerant: duas tantum species ponentes, & personales scilicet & reales. Has iterum subdividentes, in majores, quae ex frumento, vino, oleo, aliisque id generis penduntur; & minores sive minutas, quae ex hortis, & partu animalium solvuntur.

CAPUT II.

Qui teneantur præstare decimas.

15 **R**egula generalis est, Quemlibet baptizatum, quide manu Sacerdotis tenentur Sacramenta percipere, cujuscumque gradus aut ordinis, teneri per se loquendo ad functionem decimarum: ut ne quidem Imperator sit immunis, nisi legitimo jure exemptum se doceat. Probatur *e. extr. transmissa* 23, *et* 24. *h. t.* ubi dicitur quilibet fidelis homo teneri erogare decimas, sub jam dicta exceptione, de qua infra latius.

16 Ubi in primis quaeritur, An teneantur & heretici? **R.** Causam dubitandi esse, quod non utantur ministerio Sacerdotis, cujus nomine debentur decimæ, imò illud potius vilipendunt. Verum dicendum & illos teneri, cum fidem in baptismo receperint, & characteris in eo suscepti ratione obligentur præceptis Ecclesiæ: à qua obligatione se non eximunt rebelli & impia sua contumacia, ne ex sua improbitate commodum consequantur. Et licet de factò Ecclesiæ, unitati se subtraxerint, nec recipiant spiritualia, possunt tamen cogi ad eam redire, & spiritualia recipere à Sacerdotibus, ad ea ministranda paratis. Abbas in *e. de terris* 16. in *fine* *h. t.* Suarez, *d. lib. 3. c. 16.*

17 **Q**uo An Judæi, Ethnici? **R.** Patere ex dictis, per se non teneri, cum nec subint Ecclesiæ propter defectum characteris baptismi, ut præceptis ejus obligari nequeant, nec ministrantur illis spiritualia, neque ministrari etiam possint, cum illa spectent ad fideles. Quod omninò ita procedit quoad decimas personales, ex jam dicta ratione, quod personæ eorum non sūt subiectæ Ecclesiæ nec Sacramenta percipiunt, in quo consistit obligatio harum decimarum persolvendarum, *d. c. ad Apostolica* 20. *h. t.* Azor, *p. 1. lib. 7. c. 24. q. 14.*

18 **S**uarez, *d. c. 16. num. 4.* * Sed quaestio est, an idem sit dicendum quoad prædiales? **R.** Hoc velle Abb. *d. loco*, ad eas scilicet teneri, quem sequitur Oldrad. *Conf. 19.* ea ratione, quod debeatur Deo tamquam universorum Dominò, *e. Tu nobis* 26. *h. t.* Facit pro his *d. c. 16. et* *Quanto* 18. *inf. de usur.* ubi Judæi non bap-

tizati dicuntur compellendi persolvere decimas ex terris, quas possident, aut possidentibus suis cedere. Verum improbabilius est opinio & contraria vera, ex dictis mutationibus. Loca in appo. un allegata magis am posteriorem sententiam adjuvant, cum ibi tum loquantur de terris occupatis per Judæos ante decimarum solutionem obligatos: tum circa eas sit jus reale ipsi Ecclesiæ, quod non comitatur, ex communi axiomate recte agitur Judæi earum possessores, licet non ipsi Ecclesiæ, agnoscere onus illud, ne per eosdem fraudati suo jure contingat. Unde locis præsupponatur Ecclesiæ jus ante quod situm fuisse, & quoad terras, quæ necesse fuerunt Ecclesiæ obligate, non teneantur Judæi decimas, ex regula, quod inclusio unius rei est exclusio, & quia non possunt dici debere Ecclesiæ. Nec obstat, quod *d. c. 26.* Deum in recognitionem superni ministri decimas sibi reservasse, & recognoscere autem Deum ut dominum etiam Judæi gentiles; nam tenentur quidem Deum agnoscere, ut dominum jure natura, non tamen vi ejusdem juris per decimarum solutionem, quæ tantum jure positivo imposita potest esse Israeliticis, non etiam omnibus hominibus, & postea revocata ab Ecclesiæ sublegetur per quam nec extensa nec extendi potest ad suos fines. Vid. Suarez, *d. loco*, *et* Azor, *d. c. 16. q. 2.*

Q III. An pauperes obligentur præstare decimas? **R.** Eos teneri, cum debeatur ratio justitiæ commutativæ, pro ministris quæ & pauperes participant, in qua non habetur ratio conditionis personæ, sed rei ad quam ut inopia obventu non liberetur debentur obligatione. Facit, quod decimæ debent pertinere ab Ecclesiæ, ex constitutione divina, ut ne quidem Imperator ab earum obligatione quempiam liberare possit, *e. Tuas* 21. *h. t.* Non est tamen hoc jus cum rigore exactum in pauperes, *arg. c. licet inf. De censur.* propterea enim remissionem necessitatis magis quæ excusat à culpa non offerentem, & liberat ab injustitia. Facit & quod exactio necessitatis secundum aliquos faciat omnino communita, sive potius communitanda; ut potius in extrema necessitate rem subtrahatur.

extra furti delictum, ut dicitur inf. *de furtis*. Denique subveniendum pauperibus per decimas, ut ab eis rigide non sint exigenda. Vid. Suarez d. c. 16. n. 14. Bellam. Tomo 1. *Contr. De Clericis lib. 1. c. 25. dub. 2.*

20 Q. IV. An teneantur Clerici? Resp. Videri posse non teneri, per text. in c. 2. h. 2. ubi dicitur, novum esse genus extractionis, & præter jus, ut Clerici à Clericis decimas exigant. In contrarium tamen est communis opinio, eos scilicet teneri, etiam si sint Rectores parochiarum: quæ sibi fieri potest ex d. c. 2. in fine, quod habet, illos Clericos, quia à Clericis spiritualium ministeriorum labores accipiunt, decimas eis debere. Et hoc quæcum ad jus reale circa decimas prædiales, ratione prædiorum patrimonialium; nõ tantum quæ sunt in parochia aliena (neq; enim hujusmodi bonorum conditio debet mutari, quod deveniat ad Clericum, cum res transeat cum suo onere) verum etiam in propria, cum non pervenerint ad eos ratione sui ministerii, ut non mutent qualitatem. Covarr. 1. *Vm. Refal. c. 17. num. 7. vers. Primum*. Ubi non rectè obijciunt, quod Parocho sive Rectori debeantur decimas; debentur enim Ecclesiæ: ut inter ejus ministros dividantur. Dico, patrimonialia; nam si sint prædia Ecclesiæ, & Parocho in particulari attributa in sustentationem, non debentur ex illis decimæ; cum ejusmodi prædia data pro ministerio obtineant decimarum locum. Si inspicimus personale debitum, quod ratione personæ debetur, verius est, hoc non deberi ab his, qui Sacramenta aliis distribuunt, ut Episcopi, Parochi, quod non invenitur personæ, præter propriam, cui earum solveandarum debitores constituantur, cum non tam aliis divitiæ percipiunt, quam potius distribuunt. Et licet Parochi pascantur à suis Episcopis, non tamen eorum respectu est his imposita jure communi hæc obligatio. Eadem decisio procedet quoad Episcopos & Rem. Pont. quod scilicet teneantur, ratione juris realis, ad decimas prædiorum, quæ possident tamquam patrimonialia; non etiam ratione ministerii, uti nec ad personales, ratione personæ, præcipue Pont. qui superiorem non habet. Vid. Azor. d. cap. 24. qu. 4. Suarez d. lib. 1. cap. 17.

21 Q. V. Quid si prædia unius Ecclesiæ sint si-

ca in alia parochia, an pendant ei decimas? R. Affirmativam sententiam rigori juris respondere: ex ratione. quod onus rem comitetur, & aliàs contingeret Ecclesiæ unam propter aliam suo jure privari. Facit c. text. cap. 4. *Sp. pen. h. 1.* in quo prædia adquisita Monasteriis dicuntur debere decimas: & text. in *can. Ecclesia & can. Quicumque XVI. q. 1.* ubi antiquiores Ecclesiæ non debent privari propter novas edificatas: quam opinionem ut communem probat Covarr. d. num. 8. Suarez d. c. 17. num. 27.

22 Q. VI. An simplices Clerici teneantur ad decimas? R. Non esse in his questionem de debito reali, quoad prædia patrimonialia, secundum superius dicta: tantum queri de debito personali, ex lucro, quod sua industria percipiunt. Et ad tales decimas eos teneri, licet Ecclesiæ interveniant, ex eo convinci potest, quod d. c. 2. in fine dicitur, eos Clericos, qui ab aliis Sacramenta percipiunt, iis teneri ad decimas, ratione laboris in eos impositi. Ex quo titulo oritur debitum personale, saltem quoad lucrum ex temporalis causa adveniens: nam quoad lucrum quantum titulo spirituali non videntur teneri, per d. c. 2. ubi dicitur, Levitas à Levitis non accepisse decimas, quod non haberent alia bona quam decimarum, quæ natura sapere videtur tale lucrum: ut similiter non teneantur isti Clerici. Quo facit, quod dictum supra, ex prædiis ratione ministerii parochi assignatis non deberi decimas, Vid. Suarez d. c. 17. num. 21.

23 Q. VII. An Religiosi teneantur ad decimas? R. Hoc dicendum esse, per c. 3. & 4. h. 1. cum non eximantur ab onere isto, ex eo præcisè, quod sint personæ Ecclesiastica, cum & Clericos ad eas teneri dictum sit, & proberet idem per text. in c. *Veniens sup. De transact.* ubi expressè Monachis imperatur decimarum solutio, nisi per transactionem auctoritate Apostolica confirmatam se defendant, aut per privilegium, aut aliàs, quæ de re infra. Sequitur autem hoc jus decimas percipiendi ipsa prædia: quo modo si elocentur, manet nihilominus salvum, quia, uti dictum, rem comitatur. Adeo ut non sit minuenda quantitas ratione personis domino præstanda: quæ nomine decimarum est minor, cum

sum fructus minuantur per earum detractio-
nem. Si partiaris fuerit colonus, qualis pro
parte fructuum colitur, alia parte domino præ-
standa, uterque tenetur, sive prius ante divisio-
nem eas recipiendo, sive post divisionem ab
utroque exigendo, uti fieri posse apparet ex *d.*
e. Tua nobis 26, in fine h. t.

24 Q. VIII. An ex pensione, quam recipit à co-
lono, teneatur dominus solvere decimas? R.
Effe, qui patent talem pensionem spectare ad
personale lucrum, quasi de novo ad crescens, &
proinde ex ea debent decimas personales. Sed
verius est pertinere ad fructus prædiales, in
quorum locum subrogatur. Non debent autem
ex ea decimas patet, quod dominus fundi
per colonum semel eas solverit, ut iteratò non
sint exigendæ. Sequuntur itaque decimæ rem
ipsam, ipsi que prædii possessorem, potest
que conveniri ipse conductor, *c. Dilecti 8, h. t.*
non secus ac possessor novus.

25 Hæc ita obtinet de jure communi; nisi ab
eo demonstratur exemptio, *c. Anobis 34, h. tit.*
Est enim hæc obligatio juris humani, saltem
quoad quoram unde fieri potest, ut ab eo ali-
qui eximantur jure speciali, uti privilegio per
Rom. Pont. *c. 2, §. pen. eod. in 6.* qui est supra jus
humanum in suo foro. Sic per Paschalem II.
Religiosis & Clericis in communi viventibus
concessa exemptio decimarum ex prædiis,
quæ suis manibus aut sumptibus excolunt,
can. decimas XVI. q. 1. Postea per Adrianum
IV. restricta fuit ea exemptio ad Cisterciens-
es, Templarios, & Hospitalarios, *c. ex parte
10, h. t.* & ad terras ante Lateranense Concil.
adquisitas per Innocentium III. ut aliqui ex-
plicat *c. penult. h. t.* quod est ejusdem Innoc.
qui præfedit Concilio Lateranensi, sive, ut a-
lii & conformiter textui volunt, per ipsos Ab-
bates Cistercienses, ad commotionem Inn.
Tertii. In cæteris Religiosis ista exemptio non
obtinere, nisi quoad novalia, per se aut suis
sumptibus excolta, & quoad animalia, &
hortos suos, *d. e. 10. in fine.* Et hoc in propriis
eorum prædiis, non etiam per eos conductis,
d. e. 8, h. t. ne privilegium, quod est odiosum,
quia est contra jus commune, extendatur.
Hinc & emptores & conductores talium præ-
diorum non excusantur à decimarum præsta-
tione, *c. licet 11, h. t.* cum privilegium, quod

est personale, personam non ingreditur,
*omnibus D. de R. I. An privilegium de decimis
vendis decimis extendatur ad novalia pæ-
li cepta, dicitur alio loco.*

Quantur autem hic primò, An dicitur
privilegium etiam concernat bona adquirenda
R. Aliquibus videri non nisi ad acquirenda
tinere. I. Quod privilegium sic strictè
piendum, ut quàm minimam noceat. II. Quod
in decimis non fiat extensio ad futura, *c. 25,
in fine h. t.* III. Quod res transeat cum
onere Oldrad. *conf. 268.* Verius tamen con-
tium, per text. in *c. quia circa inf. de prædi-
dicitur, sub indefinita remissione decimarum
non tantum venire possessiones præter
temporis, sed & futuri, ex ratione, quod
remittens nihil excepit, ut poterat, videri
universaliter remississe; & quod in beneficiis
Principalibus plenissima interpretatio sit a-
hibenda, nec una & eadem substantia de
so jure censenda, maximè quando est ma-
ratio, uti hic. Covarr. *t. Var. c. 13. in fine. de
rez d. lib. 1. c. 19. n. 7.* Non obstat *d. c. 25,* con-
gat de præscriptione, ut patet ex verbis, *dis-
sione decimationis antiqua.* Est autem præ-
tio strictè accipienda, qua de re iusta, *pen.*
etiam facit *c. pen. h. t.* nam ibi agitur de
ter, quando ex eo gravamen oritur facili
quibus subtrahuntur terræ, ex quibus
percipiunt decimas. Aut accipi potest
pen. in casu, quo agitur de præjudicio
secus, si de præjudicio concedentis, quod
privilegium latius interpretatur & quoad
tura, *d. e. 22, h. t.* & Abbas ibi. Barbosa *ad Lib.
rio al. Fructus 7. §. quod in anno 6. n. 17. D. de
10. matrim.**

Q. II. An vi dicti privilegii eximantur à
decimis conductorum prædiorum, quæ pro-
priis manibus excolunt? R. Negando etiam
privilegium tantum loquatur de propriis
se cultis; conductæ autem non sunt proprie
atque ita cum loquatur limitativè, non illa
cienda extensio, quia fieret contra manum
concedentis, qui duo requisivit, scilicet proprios
agros, & culturam, hic autem unum tantum
esset: ut deficiant privilegii verba, & rectè
scripserit. Alexan. III. in *c. 8, h. t.* non veniunt
tas conductas sub hoc privilegio.

Q. III. Quid juris in prædiis acceptis
emptis

emphyteusim? R. Rem esse dubiam, & negati-
viam videri probari ex eo, quod talia videantur
absolute propria, propter utile dominium.
Quod facit, quod Pont. d. c. 8. tantum excipiat
agros conductos, inter quos non recte compu-
tantur dati in emphyteusim. Pro affirmativa ta-
men, quæ tutior est, facit, quod prædia talia
proprie & rigore non sint ejus, cui in emphy-
teusim data, l. 1. D. Si ager vectigalis id est em-
phyt. per. ubi tales agri dicuntur locati condu-
cti, & esse quamdam actionem in rem iis, qui-
bus concessi; non tamen esse dominos. Ut con-
tineantur sub conductis, atque ita pendant deci-
mas, secundum d. c. 8. Estque posterior hæc opi-
nio non tantum tutior, sed & juri conformior.
Suarez d. c. 19. n. 11.

29 Q. IV. An conductores talium prædiorum
sequatur immunitas à solutione decimarum? R.
Eam tantum esse concessam Religiosis colen-
tibus suis manibus aut expensis, atque ita sub
conditione Quæ cessat in casu, quo aliis exco-
lenda dantur: ut etiam cessat immunitas nisi
privilegium hoc non tantum concernat perso-
nas, sed & res, quale Gl. in Clem. 1. V. excolendas
& eam sacutus Ab. in c. Ex parte 10. h. t. vocat
reale; quale est, quod taliter conceditur, ut
quomodocumque agri colantur, decimas non
debeant Religiosis, sed sibi retineant; tunc enim
nec coloni ab iis agros conductos habentes eas
debebunt, quia res ipsæ exemptæ sunt. Hæc ita
in Religiosis.

30 Q. V. An etiam Pont. eximere possit laicos
ab hac obligatione? R. Hoc dicendum; cum &
possit laico concedere decimas Ecclesiæ, ut inf.
ead. dicitur: ut ex proportionata causa possit
laicos eximere, cum ea res non sit contra jus
divinum & naturale; & desit ratio, quare non
extendatur ea potestas Pontificis. Nec obstat,
quod laicus sit incapax juris spiritualis, c. 7. sup.
De præscript. quia non est incapax fructuum dec-
imarum.

31 Ubi quaesitum, An in ista exemptione requi-
ratur causa? R. Probabile esse, debere causam
subesse, ne non tam in ædificationem, quam in
dissipationem videatur dispensare res Ecclesiæ
Pontifex. Adeo ut quidam velint, exemptionem
decimarum laico sine causa factam esse nul-
lam: tum quod ea potestas non sit data Ponti-
fici à Deo; tum quod videatur contra justitiam

commutativam, operarium privari suâ merce-
de. Posset tamen probabile videri, validam esse,
etiam sine causa: propter plenitudinem pote-
statis Rom. Pontificis, dummodo id fiat sine
præjudicio juris naturalis sustentandi con-
gruenter ministros Ecclesiæ, propterea quod ex-
emptio hæc versetur circa dispensationem juris
Ecclesiastici, non etiam divini; cum nullum tale
præceptum obligans ad solvendas decimas
à Christo specialiter traditum invenitur; ut
nec naturalis, cum per exemptionem unitus
non gravetur alter, & congrua sua sustentatio
relinquatur ministris Ecclesiæ, ut præsupponi-
mus. Nam alias exemptio non excusaret rem-
ittentem in conscientia uti nec ipsum, cui re-
missio facta, sed & inutilis esset, & nihilominus
teneretur ad decimas solvendas; quia esset ea res
contra justitiam naturalem, quæ dicitur dig-
num esse operarium mercede suâ, nisi aliunde
ei provideatur per populum, qui non tenetur,
cum semel satisfecerit, vel à remittente, vel ab
eo, cui remissio facta. Facit pro superiori senten-
tia, quod etiam à laicis præscriptione acqui-
ri possit hæc immunitas, ut mox dicemus. Vi-
deatur Abbas in c. A nobis h. t. & Covarr. 1. Var.
c. 17. m. 9.

Inferiores Prælati non habent hanc remit-
tendi potestatem, cum nihil possint contra
legem superioris. Est tamen illis licentia deci-
mas, aut earum partem, aut beneficia ex iis in-
stituta ad opera vel loca pia commodius ap-
plicare, uniendo, dividendo, prout res postula-
bit Trid. Sess. 24. 13. De reform. Suarez d. lib. 1. c.
15. in fine.

32 Quæritur autem, An consuetudo quid
possit circa decimarum solutionem? R. Possit
consuetudine mutari modum eas solvendi,
& quotam, ut scilicet aut nova solvatur, aut
duodecima aut vicesima, aliave pars; imo &
remitti earum solutionem, modo sufficienter
provideatur ministrorum sustentationi & fa-
brica. Et hoc non secundum eos, qui quo-
tam volunt esse juris divini aut naturalis, quia
cum tale jus mutari nequeat, necessario ten-
endum cum iis, consuetudinem nihil possit
sed secundum eos, qui dicunt esse juris hu-
mani Ecclesiastici, quod mutari potest per
consuetudinem: quorum opinio, juxta supe-
rius dicta num. 2. est vera, cum parum interfit,
M m 3 debi-

debitum sustentandi iure naturæ præceptum, hoc vel illo modo impleatur, modò ei sufficienter provideatur. Vid. Bellarm. *tom. 1. De Clericis l. 1. c. 25. Dub. 1. Suarez d. lib. 1. c. 12.* Quo modo etiam introduci possit, ut nulla pars fructuum aut lucri possit, ut nulla pars personalibus decimis solvendis inducta est, eo facilius, quòd cum expensæ essent deducendæ, sepe parum superesset lucri, aut ignoraretur. Covarr. *d. c. 17. nu. 8.* Mixtæ quoque aliquibus in locis in usu esse desinere, uti & in aliquibus prædiales. Navarr. in *Manuali c. 21. num. 30. & seqq.* Ut citra peccatum hodie non solvantur, cum usus diuturnus habeat vim abrogandæ legis etiam Ecclesiasticæ, ab eoque obligatione liberandi, ut dictum sup. De consuet. atque ita & remittendi decimas per legem Ecclesiasticam præscriptas, Oportet tamen legitime sic præscriptas, scilicet vel tempore immemoriali, vel saltem XI. annorum, *Gl. in c. fin. sup. De consuet. maxime hac in materia, propter grave damnum Ecclesiarum.*

34 Alia questio est, An & præscriptione adquiratur hæc immunitas? Ita videri, si vel sit immemorialis, quæ est loco constituti, *l. 3. §. ad huc D. De aqua quotid. vel si XI. annorum tantum ad sit titulus, in quo fundetur talis præscriptio. Nam in præscribendo contra Ecclesiam in his, quæ simul sunt contra jus commune, ejusmodi modus postulat, *c. 1. De præscript. in 6.* Est autem præscriptio, de qua sermo, contra Ecclesiam & jus commune. Ubi non rectè quis objiciet, præscriptione quadraginta annorum adquiret immunitatem citra ullum titulum: nam Resp. consuetudinem immunitatis esse quid juris, & habere vim inducendi legem, & abrogandi, quatenus legitime est inducta; præscriptionem vero esse privatæ personæ, & quid facti. Non potest autem privata persona inducere legem, aut tollere: ideoque necesse, ad inducendam immunitatem contra legem per præscriptionem, illa habeat conditiones requisitas ad sui iusticiam hac in materia, Covarr. *d. c. 17. nu. 10.**

35 Ceterum non obstante consuetudine, privilegio, aut præscriptione, est in Ecclesia auctoritas & potestas de novo imperandi decimas; etiam ubi nunquam fuerunt solutæ, si

ita videatur Pontifici expodite, propter necessitatem Ecclesiarum, quarum ministeria fabrica non est sufficienter provisum, ut illas sit nocivum. Exemplum est in *c. super sum 9. h. t. ubi Abbas nu. 4.* vult hoc in quo evidenter constat de enormi laetitia, conscientia & iustitia amitti privilegium, propter deficientem conditionem includentem, quod jus defectus facit resolvi privilegium, *c. 1. q. 1. & tenet Gl. in can. Rescripta xxv. q. 1.* Quod tamen casu Ecclesia non uretur propriam utilitate, quia nemo sibi jus dicit, sed per priorum legitimum coget privilegatos ad viciniam solutionem. Quod si non sit tanta enormitas, recurrendum ad Pont. Privileg. auctorem, cujus est interpretari suum officium. Abbas *d. loco. Suarez d. lib. 1. c. 20. nu. 6. & 2.*

Amittitur etiam privilegium per contraum usum solvendi decimas. Ubi olim solvabantur annu triginta, secundum *c. Si de terra. De privil.* Postea vero inductum, ut annu annis XI. præjudicaretur privilegiis, *c. de dentibus 15. h. t. ubi communiter Ecclesia præjudicatur nisi spatio quadraginta annorum per text. expressum in c. Illud sup. De præscript.*

Renunciatio in privatis quidem permissa, non tamen Ecclesiæ, aut regioni, in cujus favore est concessum, non est Prælatorum alienare res Ecclesiæ, si tamen conventio & utilis videtur solvenda, si non sit juri communi contraria. *arg. c. de levis 8. h. t.* Per alienationem prædialium emporum à decimis exempto quoad prædicta cessare videtur, quia cum in ea voce regionis, aut Ecclesiæ sit concessa, cessante causa per alienationem, cessabit & privilegium. *Co- rez d. c. 20. nu. 6.*

CAPUT III.

Quibus sint solvendæ decimæ.

Explorari juris est, Ecclesiæ debentur decimas, ad sustentandas personas divinitus destinatas. Et quidem de jure communi quilibet tenetur Ecclesiæ parochiali, in p-

Missas audit, Sacramenta percipit, persolvere debentur enim ratione ministerii spiritualis, in sustentationem. *Ad Apostolica 20. h. 1.* Prædialia illi cedunt, sub qua sunt sita prædia, idque jure communi, *d. c. 20. & c. Cum contingat 19. & 30. h. 1. ex Ecclesiæ institutione, quæ cuique parochiæ decimas prædiorum ibi sitorum attribuit.*

38 Quantū ad mixtas attinet, posset videri, eas deberi partim parochiæ domicilii, partim parochiæ, ubi sunt pascua: ex eo, quod partim sint reales, partim personales, & sic partim sequantur personam, partim rem. *Navar. Conf. 1. nu. 9. h. 1. Glos. tam. n. in d. c. 20. V. personales* vult tamquam prædialia judicari, ideoque Ecclesiæ deberi, ubi pascuntur animalia; & si in pluribus locis pascantur, pro rata temporis deberi singulis decimas. Quæ opinio est communior & probabilior, eo quod si fructus omnis, qui producitur ex animalibus, præcipue ex prædiis sive pascuis caulessetur. *Azor. p. 1. lib. 7. c. 24. qu. 15. Suarez, d. lib. 1. c. 21. nu. 7.*

39 Ex his patet, ad solos habentes animarum curam pertin. re decimas jure communi-uales sunt Episcopi, & post eos Parochi locorum, qui proprie spiritualia ministrant. Participant & de decimis Clerici jure sui beneficii, *c. Ex par. 11. h. 1.* nam cum sint Ecclesiæ ministri & concurrant saltem ad spiritualium administrationem, debentur & iis sustentatio. Simples Clerici non habent jus ad decimas, quod nec ministrant populo, nec ex vi solius characteris clericalis debeantur. Uti nec debentur Religiosis, ex vi sui status, qui non constituit eos Ecclesiæ ministros, nec obligat servire populo in spiritualibus, nisi iis incumbat animarum cura.

40 Quid si beneficiati sint divites? R. Nihilominus, si ministrant, decimas iis debentur, cum nemo militet suis stipendiis, & debeat ex vi ministerii, quod præstant. Quo facit, quod creditori, licet diviti, debitum, nihilominus sit persolvendum; ut & operario diviti debetur sua merces. Neque enim quis jure suo privandus propter divitias, quæ sunt per accidens, neque tollunt fundamentum obligationis, cum non quia pauper est, dentur Sacerdoti, sed quia ex officio ministrat. *Covarr. 1. Var. c. 17. nu. 4. Suarez, d. lib. 1. c. 21. nu. 9.*

Quid si sint mali? R. Nihilominus esse illis persolvendas, quod non debeantur propter vitæ bonitatem, sed propter servitium: quod si præsent, malitia eorum non liberabit alios à debito decimarum. *Rebuff. h. 1. q. 7. nu. 14. & 15.*

41 Dixi superius jure communi; nam fieri potest, ut quæ ordinario jure un. Ecclesiæ sunt debita, solvantur alteri, ex privilegio per Sedem Apostolicam concessio locis aliis aut personis Ecclesiasticis; nam illi incumbit dispensatio rerum Ecclesiasticarum. Idem etiam potest consuetudo, *c. Cum sint 18. & 20. h. 1.* quæ, uti dictum sup. *De consuet.* derogat juri communi. *Covarr. d. c. 17. nu. 18. vers. tertio.* Facit & præscriptio unius parochiæ decimas alteri Ecclesiæ, vel Monasterio solvendas esse. Quod omnino procedit, quando ipsa parochia præscriptione acquiritur, quam tamquam principale decimæ ut accessorium sequuntur.

42 Quæstionis est, An per se & directè sine parochia Ecclesiastica persona possit præscribere decimas? R. Posse videri, negativam esse veritatem ex eo, quod decimæ cum sint stipendium ministerii spiritualis, quod in loco exhibetur, non possint exigi ab eo, qui non servit, nec laborat. Affirmativa tamen recepta, & probatur per *1. Ad aures 6. sup. De præscript.* ubi hoc exprimit Pont. uti & *c. 1. eod. tit. in 6.* requirens ad hoc tempus immemorabile, vel quadraginta annorum, cum titulo, cum ad præscriptionem XI. annorum non desideretur titulus. Ratio est, quod juris communis præsumptio sit contra præscribentem, quo, uti dictum, decimæ debentur loco, sub quo sita prædia. Cui non obstat, quod hoc jus sit incorporale; cum & incorporalia quasi possideantur, & quasi possessione adquirantur, *l. 1. & 2. C. De serv. vit.* Non obstat etiam, quod annuis præstationibus non præscribatur, *l. 6. §. in iis autem C. De præscript. 30. ann.* nam decimæ non sunt instar annuarum præstationum magis, quam jus domilii, quo colliguntur fructus ex re sua, cum sint una obligatio & simplex, quæ dat jus colligendi fructus annuè ex re aliena. Non rectè denique objicitur, quod desit bona fides; cum jure communi, cujus nemo ignarus præsumitur, spectat ad Ecclesiam, sub qua sita sunt prædia:
nam

nam bonam fidem in possessore potest ponere tempus immemoriale, aut xi. annorum cum titulo Covarr. d. c. 17. nu. 7. Quam sententiā quidam accipiunt, non quatenus per se & directē adquiri possit jus decimarum præscriptione sine parochia, sed quod per eam sufficienter probetur, aut præsumatur privilegium, ratione cuius tales decimæ jure postulentur.

- 44 D. bentur itaque decimæ Ecclesiis, personisque Ecclesiasticis divino cultui destinatis, Laicis minimè debentur per se, ut sunt fructus Ecclesiastici, nec iis solvendæ, nec ab iis possidendæ, can. Decimas xvi. q. 7. Et si contigerit in eos transferri decimas, restituendæ ab iisdem sunt Ecclesiæ, sub vinculo excommunicationis, c. Ad hæc 15. h. 2. quod sanctuarium Dei jure hæreditario possideri non debeat, neque possideatur sine animarum periculo c. Prohibemus 19. h. 2. Dicit enim ratio naturalis, neminem esse stipendii capacem, qui non sit & capax ministerii & laboris, cui responderet stipendium. Sunt autem laici incapaces ministerii spiritualis, cui decimæ sunt destinatæ: ut Gl. in c. Quamvis 17. V. concesserit h. 2. eas rectè vocet cibum in domo Domini.

- 45 Non implicat tanten laicos capere decimarum fructus, non titulo proprio, sed vel nomine Clericorum, ad quos pertinent, non tantam perceptione ministeriali, qualis est in famulo, œconomo, qui domino suo eos percipiunt, sed ut fructus in suum dominium transferant, idque ex iusto contractu, ut emptione conductione; vel causa temporalis stipendii, pro obsequio Ecclesiæ exhibito. Nam decimæ hoc modo spectatæ sunt res temporales, ideoque iuste possunt venire in potestatem laicorum. Quod facit, c. 2. inf. D. locat. ubi decimarum fructus dicuntur dari ad firmam, citra vitium quo casu jus decimarum non tam per laicum, quam per Clericum, aut Ecclesiam exercetur. Vid. Azor. p. 1. lib. 7. c. 25. qu. 11. vers. De hac controversia.

- 46 Fuere tamen olim concessæ decimæ Principibus laicis in feudum, propter obsequia præstita in Ecclesiæ defensionem, aut alia in eam collata beneficia, aut etiam per modum subsidii, propter imminentes necessitates, ad resistendum infidelibus, hæreticis, aliisque invaloribus Ecclesiarum. Ubi opus legitima

auctoritate: quam esse penes Pontificem non est dubium, propter supremam auctoritatem in dispensandis rebus Ecclesiæ quam Ecclesiastica administratio deservit, patet ex usu Ecclesiæ: sæpe enim Pontifici hac gratia sunt usi in Reges Hispaniarum, Galliarum. Covarr. Præf. Quæst. c. 31. Ritus De decimis qu. 10. Azor, d. c. 25. qu. 3. Summ. lib. 1. c. 15. nu. 3. Ubi advertendum per illam concessionem non tam fuisse quantum Principibus, aliisque laicis jus ipsum ipsorum quam facultatem percipiendi à jure ipsorum abstractum.

Quæstio autem est, An idem licet de clericis, aliisque Prælati inferioribus, & laicis licuisse decimarum fructus in feudum dare laicis, ex iusta tamen causa uti decimis, etiam in perpetuum, ut colligitur c. 6. lib. 1. Feud. ubi decimæ in feudum laicis concessæ ante prohibitionem ab Urbano II. sancta Synodo factam firmæ iis permant non etiam post eam. Quam prohibitionem attribuit communiter Concilio Lateranensi, ut videtur ex c. Prohibemus 19. h. 1. & Covarr. Var. c. 17. nu. 5. magno consensu actum Conc. licentiam istam fuisse inhibitam. Posset tamen videri antiquior, eo quod Conc. illò videatur ista prohibitio per præsupponi, quàm de novo fieri, ut patet textu in d. c. 19. qui agit de iis, qui illicita da teneant: illicitè autem prohibitionem non tenebant. Facit, quod in d. tit. 6. ab Urbano I. dicitur ea prohibitio facta in sancta Synodo cum Lateranense Conc. postea sit habita sub Alexandro III. Fit tamen & mentionem Lateranensis Concilii, eique attribui videtur prohibitio. Ut ut sit, post prohibitionem Ecclesiæ factam ne utiquam fuisse raras concessionem decimarum de novo factas incertum est: fuitque prohibitio ejusmodi omnino necessaria, propter abusus & prodigiositatem Prælatorum in concedendis decimis perpetuo in feudum laicis. Ut Episcopatus que Prælati Rom. Pontifici inferioribus minimè liceat concedere in feuda, & concessæ sic ipso jure irritæ, cum dicta prohibitio de iis communis, cui sunt subiecti tales Prælati, nec possunt immutare statuta per Rom. Pontificem nisi in casibus concessis de quibus Trid. sess.

cap. 5. 6. 7. 8. De reform. Sess. 21. c. 3. 4. 5. 7. Sess. 22. c. 9. & aliis locis. Rom. Pontifici id licere, nemo dubitaverit, quod sit supra jus à se aut suis prædecessoribus positum. Azor. d. c. 25. q. 2. Suarez d. c. 15. n. 11.

48 Sed quaeritur, An id liceat sine causa? R. Credendum esse, Pontifices, quando has decimas laicis attribuerunt, habuisse rationabiles & pias causas, veluti gratitudinem pro laboribus in defendenda Ecclesia, veram indigentiam personæ alicujus, quæ mereatur subventionem, aut aliam similem. Quæ cessante, non videtur tunc Pont. in conscientia temerè decimas laicis applicans, nec etiam ipse, cui applicantur, ex humano affectu & prodigaliter, cum sit injusta applicatio. Neque enim Pont. est dominus decimarum, sed dispensator, dissipat autem potius, quam dispensat, ita applicando. Imò & nulla potest dici applicatio, saltem quoad partem necessariam ad congruam sustentationem ministrorum, quod talis applicatio sit contra justitiam naturalem, etiam in casu, quo alteri loco pio aut Ecclesiæ sanctæ personæ facta, quia ea non minuit injulitiam. Posito tamen quod sit facta, tenebitur ipse applicans, & is, cui talis applicatio facta, providere ministro de sufficienti sustentatione: quæ obligatio non posset gravare populum, qui semel satisfecit, decimas dando, ut iteratò cogi nequeat, ut bene tradit Covarr. in simili casu, d. c. 17. n. 3. in fine. Vid. Suarez d. c. 15. n. 8. 9. 10.

49 Posito autem, concessionem decimarum laicis factam valere, quaeritur, An possint laici quas obtinent in alios laicos transferre? R. Non esse locum dubitandi in decimis post dictam prohibitionem ad quoslibet ab Ecclesia: hæc siquidem ut nullo jure detineantur à laicis, ita etiam nullo jure in alios transferantur, cum nemo plus juris transferat, quam habet. Nihil ad hoc faciente auctoritate Episcopi, cui ut non concessum alienare decimas, ita nec alienationi consentire, eamque confirmare. Et de talibus decimis videtur loqui textus in c. Ad hac 15. c. 19. h. 1. c. c. in fine sup. De his que sunt à Pral. sine Conf. Cap. ubi consensus Episcopi in his tantummodo decimis dicitur valere, quæ perpetuò laicis concessæ licet per eos obtineantur; ut in malè obtentis nihil faciat translatio.

Quaestio verò est, An licet obceate in alios

laicos rectè transferantur? R. Feudum perpetuum in successores transire, etiam laicos, ex feudum ejus qualitate, cum nequeat dici jus perpetuum, nisi transiret in successores. In exteros quoque videtur feudum tale transferri posse, saltem ex consensu Episcopi, cum translatio feudi adhuc in suo esse permanentis non facit feudum de novo concedi. Nec subest ulla Ecclesiæ injuria, ad quam necdum spectat utile ejus dominium; ut per translationem non magis ab ea alienetur, quam ante fuit alienatum. Facit, quod possit Episcopus tale feudum, vacans per deficientem lineam, alteri etiam laico concedere non obstantè juramento, c. 2. sup. De feudis, ubi ea de re actum. Ut etiam videatur posse Legato permittere in alium laicum transferri, ut tenet Gl. in d. c. 19. v. laicos. Vasq. Illustr. Contr. c. 89. n. 2. & tradit Felin. in c. Quæ in Ecclesiis n. 69. sup. de constitut. consuetudine eam sententiam esse receptam, licet contraria sit communis, quam & putat verior Azor. d. c. 25. q. 13. Ideo autem consensus requiritur Episcopi, ut ille advertat, ne translatio ista contineat quid detrimenti Ecclesiæ forte propter qualitatē feudi talis, partem concedentium datam. Frustra objicitur d. c. 19. quia loquitur de feudis malè per laicum detentis.

50 Alia quaestio est, An laicus, inconsulto Episcopo, possit feudum decimarum transferre in Ecclesiam? R. Si velit transferre in eam Ecclesiam unde feudum dependet, non esse opus consensu Episcopi, quod nihil ei Ecclesiæ subtrahatur, sed potius adquiratur, nec tam ullum vertatur præjudicium quam commodum, argumento eorum, quæ traduntur Insit. De auct. tutor in princ. ubi in acquirendo pupilli non indigent auctoritate tutoris: hæc verò agatur de transferendo in aliam Ecclesiam, aut locum pium, Episcopi consensu opus esse, c. Cum Apostolica 7. sup. De his que sunt à Pral. c. 2. §. Sanè h. t. in 6. Suarez d. lib. 1. c. 26. nu. 10. quod ita induxisse videtur Ecclesia non tantum, quia laicis sit inhibitum disponere super spiritualibus, aut ad ea spectantibus, suâ auctoritate, sed ut, quatenus potest, singulis Ecclesiis provideatur. Et hoc non tantum, si justè eas possideant ante Conc. Lateranense, & in locum religiosum transferre decimas velint, d. c. 1. §. Sanè, c. 3. inf. De privil.

privilegii sed etiam si injustè, ut apertè colligitur ex d. c. 7. *sup. De his qua sunt à Pralat.* quod agit de eo, qui malè detinet decimas, & monendus est, ut Ecclesiæ, ad quam pertinent, restituat: qui si induci nequeat, ex diæcesani consensu alteri Ecclesiæ, aut pio loco adsignans, dicitur constare donatio. Et hoc ita statutum ad majora mala vitanda, damna Ecclesiæ, prout fieri potest, reparanda, quia minus inconveniens, mutari decimas ab una Ecclesiâ in aliam, quam à laico detineri. Nec per hoc potest videri foretè injustitia, cum per convenientiam Ecclesiæ materia injustitiæ subtrahatur, etiam si restitutio fiat aliter, quàm de rigore fieri deberet, creditore dissimulante. Post Conc. Lateranense sine iusto titulo adquisitæ decimæ restituendæ sunt suæ Ecclesiæ, ut colligitur ex d. 8. *Sane.*

¶ Illud etiam quaesitum, An laici possint præscribere decimas? R. Non agi de jure decimarum, ut est spirituale, cujus omnimò incapax laicus, nec ullo tempore potest fieri capax, sed ut sunt fructus temporales, & percipi possunt sine spirituali titulo. Et dicendum, facultatem quidem illam ad fruendum decimis laico per privilegium concedi posse, non etiam vi præscriptionis adquiri; tum quia ejus vis est ex lege, instituentem talem modum translationis dominii, quæ hac in materia nulla datur; cum quia præscriptio requirit bonam fidem & possessionem decimæ autem à laicis possideri propriâ & civili possessione nequeunt, cum ea requiratur, ut proprio nomine, jure, ac titulo res ipsa, vel jus ad rem habeatur, cujus rei laicus hac in materia est incapax. Quo modo rectè Pont. *in c. Causam 7. sup. de præscript.* negat ullâ ratione laicos decimas præscribere, quod eas detinere non possint. Nec facit c. 1. *De præscript. in 6.* quod dicit, spatium quadraginta annorum, cum titulo & bona fide, transferri jus decimarum; quia loquitur de Clerico capaci decimarum, & eas præscribente in aliena parochia. Consuetudo tamen immemorialis percipiendi decimas à laicis usurpata sufficere videtur in vim sufficientis probationis privilegii, cujus virtute illa inchoata & continuata creditur, licet non nisi per famam probari possit. Vid. Felin. in d. c. *Causam nu. 3. Covarr. d. c. 17. n. 5. in fine c. n. 6. Suarez d. lib. 1. c. 27. Azor p. 1. lib. 7. c. 26. q. 1. c. 9.*

seq. In quam rem adduci potest, quod idem civile. in l. 3. §. fin. D. De aqua Pluvia. art. 1. eos, qui juri dicendo præsumunt, tamen acquiescunt, quibus auctoritatem vetulas decimæ, si jus non probetur. Nam cum quilibet reputatur bonus, qui non probatur malus, præ antiqua possessione præsumendum, et præ fori jus percat.

Alia hic est dubitatio, An laicos contra laicum eas possidentem præscribere possent? Possent quidem videri, nec eo in casu præscribere præscriptionem, propter cessantem possessionem in laico, secundum jam dicta, quæ nulla præscriptio currit; tenet Felin. in d. c. *Causam n. 4.* posse præscribere adquiri decimas per laicum contra laicum quasi iusta eorum translatio ante Conc. Lateranense fecerit eas mutasse naturam; dicitur Chassan. *ad Consens. Burg. Rub. 1. §. 4. n. 1.* Nec facit, quod in alienatione sine ratione requiratur; Episcopi consentis, sed dum dicta *sup. h. r. n. 50.* nam hoc procedit alienatione expressa, non etiam in tacita, non tam vitiosa, & *Expressa 191 D. De R. C. c. 1.* quod non magna (subsit Ecclesiæ) immunitas, cuius res non alienatur; nec multum revertitur, res apud unum sit laicum, an apud alterum. Quod facilius procedet in casu, quod decimæ non datæ in feudum, sed in feudum donatæ, quia nullum agitur Ecclesiæ prædictum, quippe ad quam res non sit revertenda nisi ex liberalitate possessoris, quæ non potest prior in uno, quàm in alio. Quod si hæc concessæ decimæ in feudum pro se & heredibus non videntur præscriptio potest, propter præjudicium, quod Ecclesiæ generaretur, ad quam finit à linea revertentur. Procedent dicta de præscriptio ne contra laicum facilius in Clerico, et in Ecclesiâ usufructuaria, præcipue ea, à qua revertentur, cum res facile revertantur ad suam naturam.

Hæc ita de decimis, quæ hæcenus prædictæ illo loco, cui ex prima institutione debentur, sive etiam alteri postea adquisitæ, & decimæ novales, quæ debentur ex fructibus agri, jam primum ad culturam redactæ. Est etiam novale ager de novo ad culturam deductus, de quo non existat memoria, quæ

unquam cultus fuerit, c. Quod per novale 21. inf. de verb. signif. Quod si ante cultus fuerit, licet non protulerit fructus decimabiles, ad novale non spectat, quia fructus tales non patiuntur fundum iure novalium censei. Ut, si postea ferat fructus decimabiles, decimæ sint illi præstandæ, cui vel de iure communi vel speciali debeat; cum fructuum mutatio non mutet jus alterius. Abbas in c. Dum in tua 30. n. 5. c. 6. h. t. D. Wamef. Conf. 44. num. 14. h. t. Debetur autem decimæ noales illi loco, in quo ager situs, ab iisdem, qui prædia possident.

54 Ubi quaeritur, An privilegium de non solvendis decimis extendatur ad novalia post colitæptæ R. Plerosque auctores ponere differentiam inter privilegium absolute eximens à solutione decimarum prædialium, & habens limitationem de propriis laboribus suorū agrorum, secundum c. Ex parte 10. h. t. in hoc eos admittere extensionem ad novalia, in illo negare. Rationem verò differentie dant, quod illo casu sit odiosum, propter sui amplitudinem, atque ita restringendum, non etiam in hoc casu, quod restrictum minus noceat. Rebuff. alios referens De decimis qu. 14. n. 29. c. 30. Verius tamen videri, etiam privilegium absolute eximens à decimarum solutione, ad novalia esse extendendum; cum non sit ratio, quare potius limitatum extendatur, quam absolutum. Neque enim restrictio admittenda contra propria verborum significationem: quod hic contingeret, cum datum absolute circa propria prædia excluderet ea, quæ sunt propria. & illa negatio non solvendis sit absoluta, omnia comprehendens. Ut nihil movere aliquem debeat ratio differentie allata, quod sit odiosum privilegium; nam utroque in casu est odiosum, & admittit restrictionem in uno, etiam in altero admittenda foret. Ut extensio in uno admittit, in altero quoque admitti debeat, etiam si unum majus adferat detrimentum quam aliud. Nam majus vel minus detrimentum adferre, est tantum per accidens, nec venit in considerationem, ad restringendam propriam verborum significationem sine ullo textu. Facit pro ista parte ratio tradita in c. Ex parte 27. h. t. ubi qui majus conceditur, etiam minus concessum videtur: est autem exemptio absoluta à decimis

majus quid respectu exemptionis novalium. Nihil obstat textus in c. Tua 25. in fine hoc tit. nam agit de concessione exemptionis facta laicis, quæ odiosa magis, atque ita restringenda. Covarr. 1. Var. c. 17. num. 13. Gutierrez Quæst. Canon. 2. c. 21. n. 13. Suarez d. lib. 1. c. 19. num. 4.

Quid si consuetudo unius loci decimas alteri attribuerit, an & novalis decimæ veniant? R. Non extendi istam consuetudinem ad novalium decimas, sed eas pertinere ad propriam parochiam, eique præstandas esse, ex communi sententia, quæ probatur c. Cum contingat 29. h. t. nisi ostendatur causa, quare & ad eas extendenda sit. De jure enim communi parochiis suis debentur decimæ etiam novalium, c. Quoniam 13. h. t. quibus sine rationabili causa non sunt auferenda. Facit eodem textus in d. c. Tua 25. h. t. ubi ratione decimationis antiquæ (licet in feudum decimæ sint concessæ) dicitur non usurpandas novalium decimas; cum subjuncta ratione, quod in talibus non tam sit extendenda licentia, quam restringenda, cum agatur de præjudicio alterius, & aliud non possit videri consuetudine præscriptum, quam quod possessum: non possessæ autem novalium decimæ, cum ipsa novalia non existerint, l. 1. §. si quis hoc D. De itin. c. actu privo. Et hoc siue consuetudo decimas attribuerit laicis siue Clericis, ut patet ex d. c. 29. Rebuff. d. q. 14. n. 29. Suarez d. lib. 1. c. 22. n. 9.

56 Quid si ex privilegio Rom. Pontificis alteri competant decimæ? R. Esse, qui distinguant inter laicum & Clericum, quod scilicet huic privilegium decimarum alterius loci concessum faciat etiam competere novalia, non illi; ex ratione, quod concessio ista laicis facta sit odiosa, non etiam ita facta Clericis, cum his spiritualia possidere conveniat; non etiam illis, d. c. Tua 28. h. t. Et pro ista distinctione videtur facere c. Ex parte 27. h. t. ubi Clerico concessa immunitas à decimarum solutione ex suis agris comprehendit etiam novalium decimas, subjuncta ratione, quod ubi majus conceditur, & minus concessum esse videatur. Quæ sententia licet sit communis, ut testatur Covarr. 1. Var. c. 17. n. 13. contra tamen tenet, idem scilicet ponendum esse in Clericis ac laicis, & neutri competere

novalla ; cum in utrisque hoc privilegium sit odiosum , licet in his magis , quam in illis : quod non facit , quod minus simpliciter sit odiosum & Ecclesie propriæ præjudicet ; quo modo restringendum , e. *Olim inf. De P. S. & d. 25. in fine h. s.* ut quam minimum lædat jus alterius. Quo facit *Clem. fin. Descripti.* quæ habet privilegia non extendi ad futura. Et hoc , si verba talia sint , ut restringi commodè possint ad jam culta prædia , non etiam extendi ad novalla. Secus dicendum , si salvâ verborum proprietate , restringi nequeant. Fulcitur hæc sententia , e. *2. eod. in 6.* ubi expressa concessio novallium dicitur strictè interpretanda & restringenda ad medietatem , etiam si sit absoluta , propter detrimentum parochiarum , quibus non nimis præjudicare voluisse censendus Pontifex. Ex qua decisione , licet sit singularis , colligitur tamen , quàm sit odiosa concessio ista , sive Clericis facta , sive laicis , cum textus ille loquatur indistincte. Amplectitur hæc sententiam Covarr. & Rebuff. *d. locis.*

37 Nihil obstat *d. c. Ex parte 27.* nam secundum Covarr. loquitur de ordinario jure parochiali , quod explicat Pont. in *d. c. Cum contingat 29.* qui sensus patet ex verbis , *de laboribus terra parochiarum tuarum.* Nec obstat huic expositioni ratio subjuncta , ubi magis conceditur , etiam minus concessum videri ; nam optime refertur ad istam expositionem , scilicet quod cum jure communi ad eos spectent decimæ tamquam majus , spectent etiam novalla tamquam minus , non tam restituta , quàm pristino jure competentia , nec sublata per concessionem decimarum alteri factam : sub qua non veniunt comprehensa novalla , nisi , ut dictum , tali generalitate verborum sint concessa , quæ non patiantur restrictionem.

38 Quid si laico sint communes decimæ cum Pastore loci ? R. Istam communionem nihil facere , quo minus decimæ novallium competant soli Pastori. Neque enim ista communicatio mutat naturam rei , aut acquisitionis , quæ tantum restricta ad ea , quæ pro tempore existabant : & facit *arg. l. 1. C. Si in com. eademque caus.* ubi non prodest majori , cui est causa communis cum minori , restitutio minoris.

39 Decimæ itaque competunt de jure communi

parochiis , sub quibus sita prædia , præsertim scilicet : nam personales illi Ecclesie , hæc sacramenta quis percipit , debentur officio etiam non petita ; & sine mora , prædilectiorem , ubi solo sunt separati fructus. *Canon 17. ubi Gl. V. fructibus l. 1. Arzo p. 1. d. 24. q. 17.*

Ubi quaesitum , Quando quis in mortuis sit dicendus ? R. esse , qui putent mortuus esse , nec ante poni moram. Caput trarium patet ex eo , quod diximus , etiam petitas præstandas esse , & quidem hinc fructus sunt collecti. Adeo ut antequam horrea deducantur separanda sit decima offerenda Ecclesie. Non obstat *can. lxxvi. q. 7.* ubi dicitur monitione opus esse hoc tantum ad inferendam poenam , de qua volunt autem ab ipsis laicis esse decimas ferendas ad horrea Clericorum , quod non consuetudine non obtrinet Covarr. *d. c. 8. vers. Obvè.* Certum est non illos quæmpiam à præstandis decimis , quæ sunt petita , ut aliqui malè censent , cum dicitur super subtractis & recentis decimis factio exhibenda. Quod facit , quod petitionis debiti non liberet debitorem. *Covarr. d. loco.*

Quaestio est , An decimæ ab Ecclesia sint peti actione reali ? R. Id aliquibus videtur ut Abbati in *c. Tuam nobis 26. num. 11. & num. 4. & 5. h. t. per d. c. 26. ubi dicitur.* In suas decimas adseverare. Expressus tamen *d. can. Omnis lxxi. qu. 7.* qui habet decimas esse Domini : & clarior in *can. Modis amittendi qu. 1.* ubi dicuntur decimæ vindicari. Verum tamen non tam reali actione , quàm peti posse , cum non possint dici dominium Ecclesie , antequam separatae ab aliis fructibus aliquo modo Ecclesie sint traditæ , sine traditione non transeunt rerum dominia. Et facit eo textus in *cap. Parochiarum hoc tit.* qui dicit , quasi debitum decimarum peti posse , non ergo ut res proprias : & si alii alii textus loquuntur , & nullus datur in Ecclesiam decimas ante traditionem transferat , ut cessante facto hominis non fiat danda esse in Ecclesie dominio , sed à possidente exigenda actione personali. Nihil facit *quod Ecclesia eas vocet suas ;* nam hoc rursus

propter ius peculiare, quod ad eas habet Ecclesia, et Reg. iuris Qui a actionem habet ad rem, videtur rem habere l. si qui 15. D. de R. I. Nihil etiam obstat, vindicandi verbum in d. c. can. Modestamine: nam illud non accipiendum ibi de actione in rem de qua non agit textus, qui tantum vult, Monachos propter ministerium posse sibi usurpare decimas, eaque sibi appropriare: & verbum vindicandi non semper actionem civilem denotare, patet ex c. quia nonnulli 3. sup. de Cler. non res. Vid. Azor. d. c. 23. q. 9. & Suarez d. lib. 1. c. 36.

61. Postremo quaeritur, An decimae non solutae sequantur possessorem praedii? Resp. Id velle Abbat. in c. 7. n. 6. h. t. ex ratione, quod sint onus reale, quod rem comitatur, & dicantur tributa egentium animarum, d. c. Tua nobis 27. h. t. tributa autem exigi possessoribus non sicut exacta a prioribus, l. Imperatores 7. de public. & vestigal. Coartariam tamen opinionem videri aequiorem, propterea quod onus decimarum non tam respiciat rem ipsam, quam potius ipsos fructus, cum passim imperetur earum solutio ipsis colonis, qui fructus percipiunt, ut in d. c. 6. c. cum non sit 33. h. t. ubi illi ad quos fructus non decimati pervenerunt, per censuram Ecclesiasticam sunt cogendi ex iis solvere decimas Ecclesiis quibus debentur. Ut aequitati minus conveniat, a possessore eas petere, qui fructus non percipit, & contra aequitatem alieno odio praegravaretur. Non debet de R. I. in 6. Non obstat d. l. 7. & si quae similes, quia loquuntur de tributis & vestigalibus, quae fundos ipsos adficiunt, ut merito cum iis transeant & possessorem gravent. Decimae autem non sunt proprie tributa, nec eorum habent conditionem, cum, uti jam dictum, non tam fundum sequantur, quam fructus indecimat, d. c. 33. Vid. Canil. De decimis c. 4. & Suarez d. l. 1. c. 39. n. 8. & 9.

62. Quantum ad tempus solutionis personarum, nihil de eo praecipitur, ut consuetudini sit standum. Quae ubi cessat, videntur fructus in fine anni computandi a negotiatione inchoata, juxta communem modum computandi lucra solvenda. Decimae mixtae, si eae praediales, videntur praestanda hoc ipso, quo percipiuntur, usque, ubi detrasa, fa-

tus, ubi sine matre vivere commodè potest: aiborum, quando colliguntur. Fructus ex lacte, ut casei, butyri, cum tractu teporis colligantur, videtur in fine temporis decimandus. Ubi multum potest consuetudo, & conventio, tacita aut expressa, cum iis, quibus debentur decimae. Vid. Azor. d. c. 24. q. 10. & seq. Suarez d. lib. 1. c. 37. nu. 3.

De Primitiis.

64. Primitivae sunt primò enatorum Deo facta oblatio, ut tali munere omnium largitor honoretur. Jure natura non videntur debita, cum nullum tale praecipitur extet: & licet sit praecipitur naturale colendi Deum, hoc tamen aliis modis implere potest. Praecipitur fuisse lege Testamenti veteris, patet ex variis Testamenti illius locis, verum etiam ea lex hodie non obligat. Jussit tamen post legem gratiae Ecclesia eas solvi, c. 1. h. t. & xvi. q. 1. & q. 7. Ut cum earum obligatio sit juris humani, poterit consuetudine variari, mutari, augeri, imò & auferri, nisi sustentatio Clericorum aliud postulet: quo modo immunitas ab iis praestandis inducta valet. Quantitas earum arbitrio offerentium est relicta, nisi quod ex magistrorum arbitrio sint offerenda: inter quadragesimam & sexagesimam partem: quod ita definitum dicitur d. c. 1. propter Sacerdotes: ne avarè amplius debito à populo exigant. Vid. Azor. p. 1. l. 7. c. 27. q. 1. & seq. Suarez d. l. 1. c. 8.

De Oblationibus.

65. Oblationes, de quibus rebus fiant, ex arbitrio cujusvis dependet. Nullo modo sunt praecipitur, nisi postuler necessitas sustentationis Clericorum. Spectant ad eos, qui spiritualia ministrant. Possunt & fieri Religiosis. In Ecclesia factae debentur Curato Ecclesiae, nisi aliud habeat consuetudo aut pactum. Everard. Conf. 30. nu. 6. & 7.

66. Q. An rectè acceptentur à personis crimine maculatis? R. Posse videri non accipi, propterea, quod Deus non placetur donis impiorum, nec ea respiciat: rectius tamen distinguui, an crimen vel vitium ipsam oblationem praecipulet, ipsiusque sit circumstantia prava, an tantum

Na 3 tantum

tantum adficiat personam. Priori casu non re-
cte accipiuntur, c. 3. *inf. De usur.* quod Ecclesia
videretur approbare iniquitatem, *Gl. in casu. 2.*
Dist. 90. ubi alius casus ponit. Posteriori casu
non est prohibitum eas accipere, cum conditio
personae non faciat oblationem vitiosam, per se
loquendo, nec faciat accipientem cooperari
eo modo, quo dictum sup. *h. t. n. 7.* Nisi tamen
scandalum obstat; qua ratione non accipitur
oblato à meretrice, quod intelligatur vivere
de mercede prostituti: atque ita Ecclesia vide-
retur fovere iniquitatem acceptando oblatio-
nem de mercede iniquitatis.

Laicis nequiquam debentur, qui eas capien-
tes raptores & sacrilegi dicuntur, c. *Causam 13.*
inf. De vs. Quo modo & sub laicorum dominio
eas detineri prohibitum sub anathemate, *can.*
pen. & fin. x. q. 1. Posset hic subungi de annatis,
sed de his commodius agetur inferius materia
pensionum, quae tractabitur tit. *De simonia.*

TITULUS XXXI.

De Regularibus & transeuntibus
ad Religionem.

SUMMARIUM.

1. Professio facit Religiosum.
2. Alia est expressa, alia tacita; & hac unde col-
ligatur.
3. Habitus gestatio quando inducat professionem.
4. Habitus an suscipi debeat animo perseverandi
in Religione?
5. Professio tacita an sublataper Conc. Trid.
6. A. I. Valorem professionis requisita. I. Aetas suf-
ficiens. II. Annus probationis.
7. Annus probationis an debeat esse continuus?
8. An anno probationis an renuntiari possit?
9. Hodie ante eum annum emissa professio non
tenet.
10. Transiens ad aliam Religionem de novo pro-
bare debet.
11. III. Professio debet esse libera.
12. Excommunicantur cogentes impediensve
virginem aut mulierem ingredi Religionem.
13. Institutio heredis an teneat facta in casum,
quo quis ingreditur?
14. Mulier adultera detrusa in Monasterium an
sogenda profiteri?
15. Consensus parentum an & quatenus neces-
sarius.
16. Professio, eo non obstante, facta antea.
17. IV. Requiritur habitus in proficiente, &
inhabilis illegitimus natus?
18. Debitor quatenus inhabilis.
19. Mutatio circa habitum an ex jure neces-
saria.
20. V. Acceptanda professio à Superiori.
21. VI. Debet esse Religionis approbata.
22. VII. Et continere etiam vota substantia.
23. Effectus professionis.
24. Bona professi an adquirantur Monasterio.
25. Disponere de bonis ante professionem
vivos non licet.
26. An neque ante admissionem ad Novitium.
27. V. usufructus bonorum adventitiorum capi-
si an transeat ad Monasterium?
28. Legitima an debita liberis: mox ad cognos-
gressus, mox restitui debeat?
29. An & fideicommissum, quo gravatus fuit
dant, remissivum.
30. Bona quasita à Monacho facta Episcoporum
Monasterio.
31. Quasita à Monacho fugitivo vel inquisito
Monasterio?
32. Quid juris in Monacho justè vel injustè
transire licet?
33. An tunc transeat & bona?
34. Quid de bonis obveniendis tempore
riatu?
35. Et quid de bonis transeuntis ad Monasterium
bonorum incapax?
36. Effectus professionis etiam in tacita
habet.
37. Professio irrita an validetur per adimple-
primum professorum?
38. Reclamare hujusmodi professionem
liter liceat.
39. Hodie ex Conc. Trid. reclamare vultus
auditur nisi intra quinquennium.
40. Idque continuum, quod & ignovant
rit.
41. Dimissio habitus an faciat auditum
fessum?
42. Lasso quinquennio an sit locus restitutioni
inhabilis ad profectum?
43. Decretum Conc. Trid. an continetur
inhabilis ad profectum?
44. Reclamandi impedimentum autem